

Cirkulær emballage i kommunale udbud

Version 6. oktober 2022

Emballageprincipperne er udarbejdet i forbindelse med KKR-VIP projektet *Cirkulære Indkøb* med bidrag fra Region Hovedstaden og flere kommuner i hovedstadsområdet.¹

Målet er at understøtte en overgang til mere cirkulær emballage i offentlige indkøb. Ved at anvende de samme principper for til emballage ved udbud, kan vi som offentlige ordregivere sende et stærkt signal til markedet, der viser leverandører, hvad de skal levere og hvorfor.

Princippernes formål er at bidrage til at mindske materialespild og fremme cirkulære materialer ved at:

- Reducere mængden af emballage
- Prioritere emballage, der er designet til genbrug og genanvendelse
- Prioritere emballage, der er fremstillet af genanvendt eller bæredygtigt fremstillet materiale

Udover at finde anvendelse i de kommunale udbud samarbejder KKR-VIP projektet også med SKI og Miljøstyrelsen om at skærpe kravene til emballage generelt i de fælles SKI udbud og i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb (POGI).

Emballageprincipperne afspejler det danske affaldssystem

Emballageprincipperne tager afsæt i Affaldshierarkiet² og gælder for emballage af plast, pap og karton til fødevarer og nonfood produkter. Principperne skal hjælpe dig som ordregiver med at opnå den mest mulige bæredygtige emballage ved udbud.

Når de efterspurgte materialer passer til affaldssorteringen i kommunens egne enheder, sikres det, at de kan genanvendes i det danske affaldssystem. Emballageprincipperne kan derfor også anvendes til engangsplastemballage jf. gældende krav i EU's engangsplastdirektiv.

Ud fra samme tilgang vurderes det ikke hensigtsmæssigt, at bionedbrydelige og komposterbare emballagematerialer vægtes positivt, da de kræver en særlig affaldsinfrastruktur (industriel kompostering), som tilmed har begrænset behandlingskapacitet. Det er vores vurdering, at der er størst potentiale i at fremme cirkulære materialer i indkøb/udbud.

---

¹ Emballageprincipperne er primært inspireret af Københavns Kommunes emballagekriterier og Nordiske Kriterier for mere Bæredygtig Emballage. Se links under Referencer.

² Affaldshierarkiet – se link under Referencer.

Ændringer i affaldssystemet kan på sigt gøre det hensigtsmæssigt at opdatere emballageprincipperne. Ligeledes forventes det udvidede producentansvar, der træder i kraft pr. 31 december 2024, også at bidrage til en revidering af emballageprincipperne.

Anvendelse af emballageprincipperne

Emballageprincipperne knytter sig til emballagetype og -formål. Der fokuseres på de materialetyper, der indkøbes mest af; *plast og pap/karton*. De samme principper vil gælde for andre materialetyper som f.eks. metal, hvor genbrug også vil vægte højere end genanvendelse.

Principperne inddelt i tre ambitionsniveauer: *Frontløber*, *Ambitiøs* og *Basis*. Potentialerne indenfor det enkelte produktområde bør afdækkes i markedsdialog, inden udbuddet offentliggøres. Her afklares hvilket ambitionsniveau, det er muligt at opnå i forhold til markedets modenhed. Ambitionsniveauet i den enkelte kommune kan selvfølgelig også være politisk besluttet.

Markedsdialogen kan desuden vise, om emballageprincipperne bør anvendes som mindstekrav eller konkurrenceparametre i det konkrete udbud. Da det kan være ressourcekrævende for både ordregiver og tilbudsgiver at beskrive og vurdere konkurrenceparametre, anbefales det som udgangspunkt at anvende emballageprincipperne som mindstekrav.

Principperne bør anvendes i det omfang, det er muligt uden at gå på kompromis med funktionalitet, holdbarhed, fødevarer sikkerhed og andre væsentlige forhold knyttet til produktets samlede livscyklus. Det skyldes, at miljøbelastningen fra produktet typisk er langt større end miljøbelastningen fra emballagen. Markedsdialogen kan anvendes til at afklare potentialerne i det konkrete udbud.

Strategi og opfølgning

I de tilfælde, hvor markedsdialog viser, at markedet ikke er klar til at opfylde mindstekrav på frontløberniveau, kan der efterspørges en strategi for, hvornår leverandøren forventes at overgå til mere cirkulære emballager eller/og reducere sit emballageforbrug.

Der kan opstilles delmål for emballage i løbet af kontraktperioden. Et delmål kunne f.eks. være *"at en stigende andel af plastemballage indbefaltes indenfor rammerne af et fødevarerudbud leveres i plasttypen PET, 24 måneder inde i kontraktperioden."*

Der kan i udbudsmaterialet efterspørges kvantitative målsætninger for overgangen til højere ambitionsniveau jf. opdelingen af emballageprincipperne i basis, ambitiøs og frontløber. Målsætningerne bør understøttes af leverandørens beskrivelse af konkrete tiltag til at opnå målet. Beskrivelsen af konkrete tiltag til at opnå et højere ambitionsniveau kan også efterspørges kvalitativt alene.

Det anbefales, at der årligt følges op på leverandørens emballagestrategi ved leverandørmøder.

Ordregiver kan efterspørge dokumentation for, hvordan emballagen er blevet eller vil blive reduceret/ændret i henhold til standarden DS/EN 13428:2006, specifikke ydeevnekriterier eller lignende. Leverandøren kan fremlægge et teknisk datablad, der beskriver emballagens materialesammensætning. Hvis der er tale om mange forskellige emballagetyper i samme udbud, kan det overvejes at fokusere på de fem produkter, der udgør den højeste forventede mængde.

Såfremt papkasser eller papemballage er PEFC- eller FSC-mærket (bæredygtigt træ), kan den indkøbsansvarlige efterspørge licenskoden til disse mærker eller finde licenskoden på fakturaen på de enkelte produktleveringer. Det er også muligt at indtaste koden i FSC's eller PEFC's database. Bemærk at papemballager til kontakt med fødevarer er omfattet af særlige lovkrav.

Dokumentation kan også være i form af tredjepartskontrollerede miljømærker. Svanemærket stiller bl.a. disse krav til primær fødevareemballage:

- Produkter skal indeholde en høj andel fornybare materialer eller genanvendt plast (for plast 90%)
- Forbud mod ftalater, bisphenol A, smagsstoffer, parfume og PVC
- Miljø- og sundhedsegenskaber ved lim og farvestoffer
- Information om materialegevinding og mærkning
- Trævarerne skal kunne spores og være certificerede
- Forbud mod genanvendt papir, pap og karton til fødevarer

Emballageprincipper

Afprøves i markedsdialog og anvendes i udbudsmaterialet.

	PLAST TIL FØDEVARER	PLAST TIL NON-FOOD	PAP/KARTON TIL FØDEVARER	PAP/KARTON TIL NON-FOOD
FRONTLØBER	<p>Emballage skal kunne genbruges i et system faciliteret af ordregiver selv eller tages retur af leverandør.</p> <p>Herudover anvendes ambitiøse og basis principper.</p>	<p>Emballage skal kunne genbruges i et system faciliteret af ordregiver selv eller tages retur af leverandør.</p> <p>Herudover anvendes ambitiøse og basis principper.</p>	<p>Primær pap/karton emballage til fødevarer må ikke genbruges til samme formål.</p> <p>Sekundær og tertiær emballage skal kunne genbruges i et system faciliteret af ordregiver selv eller tages retur af leverandør.</p> <p>Herudover anvendes ambitiøse og basis principper.</p>	<p>Emballage skal kunne genbruges i et system faciliteret af ordregiver selv eller tages retur af leverandør.</p> <p>Herudover anvendes ambitiøse og basis principper.</p>
AMBITIØS	<p>Primær plastemballage skal være af post-consumer genanvendt plast (f.eks. rPET) eller biobaseret plast.</p> <p>Primær emballage skal være påført en sorteringsvejledning.</p> <p>Primære plastfolier, skal om muligt indeholde post-consumer genanvendt plast.</p> <p>Sekundær og tertiær emballage skal som minimum have et indhold af 75% post-consumer genanvendt plast.</p>	<p>Primær plastemballage skal være af post-consumer rPE, rPP eller biobaseret PE eller PP.</p> <p>Primære plastemballage folier skal om muligt være af post-consumer rPE, rPP eller biobaseret PE eller PP.</p> <p>Primær emballage skal være påført en sorteringsvejledning.</p> <p>Sekundær og tertiær emballage skal som minimum have et indhold af 75% post-consumer genanvendt</p>	<p>Primær pap/karton emballage til fødevarer må ikke bestå af post-consumer genanvendte papirfibre.</p> <p>Primær emballage skal være påført en sorteringsvejledning.</p> <p>Sekundær og tertiær emballage af pap/karton skal som minimum have et indhold af 75% post-consumer genanvendte papirfibre.</p> <p>Herudover anvendes basis principper.</p>	<p>Primær emballage af pap/karton skal som minimum have et indhold af 75% post-consumer genanvendte papirfibre.</p> <p>Primær emballage skal være påført en sorteringsvejledning.</p> <p>Sekundær og tertiær emballage skal som minimum have et indhold af 75% genanvendte papirfibre.</p> <p>Herudover anvendes basis principper.</p>

	<p>Etiketter skal være af samme materiale som emballagen.</p> <p>Herudover anvendes basis principper.</p>	<p>plast.</p> <p>Sekundær og tertiære plastfolier, strækfolier eller krympefolier skal være af post-consumer genanvendt rPE eller rPP.</p> <p>Etiketter skal være af samme materiale som emballagen.</p> <p>Herudover anvendes basis principper.</p>		
<p>BASIS</p>	<p>Hvis post-consumer eller biobaseret plast ikke kan opnås, skal primæremballage til fødevarer være af plasttypen PET.</p> <p>Hvis krav til f.eks. rPET/PET ikke er forenelig med fødevarens krav til funktionalitet og barriereegenskaber, anvendes plasttypen PP eller PE (LDPE/HDPE). Dette gør sig f.eks. gældende for primære plastemballage folier.</p> <p>Emballage skal bestå af enkeltdele i samme type materiale eller være sammensat af enkeltdele, som kan skilles ad efter brug.</p> <p>Emballage skal helst være transparent eller i lyse farver.</p>	<p>Hvis krav til post-consumer eller biobaseret ikke kan opnås, skal primæremballagen være af plasttypen PP, PE (LDPE/HDPE).</p> <p>Emballage skal bestå af enkeltdele i samme type materiale eller være sammensat af enkeltdele, som kan skilles ad efter brug.</p> <p>Emballage skal være transparent eller i lyse farver. Genanvendt plast- og dele heraf, er undtaget dette krav.</p> <p>Etiketter skal kunne vaskes af/være opløselige ved temperaturer under 60 °C eller være påført en aftagelig slip</p> <p>Alle emballager skal være PVC- og ftalatfri, samt være fri for alle</p>	<p>Primær pap/karton emballage skal være PEFC- eller FSC-mærket.</p> <p>Emballage skal bestå af enkeltdele i samme type materiale eller være sammensat af enkeltdele, som kan skilles ad efter brug.</p> <p>Etiketter skal være opløselige ved temperaturer under 60 °C eller være påført en aftagelig slip</p> <p>Alle emballager skal være PVC- og ftalatfri, samt være fri for alle uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsen (se referencer).</p>	<p>Hvis minimum indhold af 75% post-consumer genanvendte papirfibre ikke kan opnås, skal primæremballage have en så høj andel af genanvendte papirfibre som muligt.</p> <p>Emballage skal bestå af enkeltdele i samme type materiale eller være sammensat af enkeltdele, som kan skilles ad efter brug.</p> <p>Etiketter skal være opløselige ved temperaturer under 60 °C eller være påført en aftagelig slip</p> <p>Alle emballager skal være PVC- og ftalatfri, samt være fri for alle uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsen (se referencer).</p>

	<p>Genanvendt plast- og dele heraf, er undtaget dette krav.</p> <p>Etiketter skal kunne vaskes af/være opløselige ved temperaturer under 60 °C eller være påført en aftagelig slip</p> <p>Alle emballager skal være PVC- og ftalatfri, samt være fri for alle uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsen (se referencer).</p>	<p>uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsen (se referencer).</p>		
--	--	---	--	--

BEGREBSAFKLARING

- > **Affaldets oprindelse** kan være før-forbruger eller post-forbruger.
- > **Biobaseret** materiale stammer fra naturlige, fornybare ressourcer. Plast kan f.eks. fremstilles af biomasse, det vil sige planter (majs, sukkerrør, hamp etc.) og bioaffald.
- > **Bionedbrydelig** materiale kan omdannes til organisk materiale, vand, CO₂ og/eller metan. Ved affaldsbehandling af f.eks. bionedbrydelige og komposterbare materialer, får man udelukkende kulstof tilbageført til kredsløbet.
- > **Cirkulær emballage** er emballage, som er designet til genbrug og/eller genanvendelse, hvor ingen eller få ressourcer går tabt. Materialerne bevarer deres værdi og kvalitet ved oparbejdning til nye genanvendte råvarer og indgår i nye materialekredsløb. Cirkulære emballagematerialer kan også være biobaseret.
- > **Cirkulær økonomi** handler om at holde materialer og produkter i det økonomiske kredsløb, med den højeste mulige værdi længst muligt. Cirkulær økonomi bryder med idéen om en lineær værdikæde, som starter med udvinding af ressourcer og ender som affald. Cirkulær økonomi er en måde både at sikre en bedre forvaltning af jordens ressourcer, samtidig med, at der udvikles nye økonomiske- og miljømæssigt rentable forretningsmodeller.
- > **Fornybar** er et materiale, der på kort tid kan gendannes i naturen. Altså et materiale, som vi ikke løber tør for foreløbig. En fornybar ressource kan være træ, bambus, majs og andre biomaterialer, der kan plantes og vokse frem på ny.
- > **Før-forbruger** benyttes f.eks. om materialer og afskær, der afledes fra affaldsstrømmen fx under en fremstillingsproces.

- > **Genanvendelse** sker når affaldsmaterialer omforarbejdes til produkter, materialer eller stoffer, hvad enten de bruges til det oprindelige formål eller til andre formål.
- > **Genanvendt indhold** er her mængden af genanvendt materiale i et produkt eller i en emballage.
- > **Genbrug** betyder her, at den pågældende emballage genbruges igen til samme formål, som de var udformet til. Dette kræver, at emballagen indsamles, vaskes og klargøres til brug igen - i et lukket system. Enten faciliteret af ordregiver selv eller ved at emballagen tages retur af leverandør.
- > **Kilde til affald** kan være husholdninger, virksomheder, industri.
- > **Post forbruger** er her defineret som et materiale genereret af husholdninger, virksomheder/industri i deres rolle som slutbrugere af et produkt, som ikke længere kan bruges til det tilsigtede formål. Inklusiv, materialer der returneres indenfor distributionskæden eller via et pant- og retursystem. Hvis produktet fx efter endt brug affaldssorteres i en husstand eller en virksomheds affaldsordning, vil den herefter blive indsamlet og transporteret til et behandlingsanlæg, hvor materialerne sorteres og omdannes til genanvendte råvarer.
- > **Primær emballage** er den indpakning, som er i direkte kontakt med det emballerede produkt.
- > **rPET** står for genanvendt polyethylenterephthalat (PET). rPET er en fødevaregodkendt råvare der f.eks. er fremstillet af post consumer PET-emballager, der er blevet indsamlet og klargjort til genanvendelse. PET-flasker til kilde- og sodavand, men også bølter og bakker til fødevarer af PET kan være råvare til rPET.
- > **Sekundær og tertiær emballage** er emballage, der samler et antal produktenheder i en større emballage så den er mere håndterbar, fx en multipak-emballage.

REFERENCER

- Affaldshierarkiet: <https://mst.dk/affald-jord/affald/affaldshierarkiet/>
- Forum for Bæredygtige Indkøb, 2021: Bæredygtigt indkøb af plastemballage og engangsplastprodukter <https://ansvarligeindkob.dk/wp-content/uploads/2021/11/baeredygtigt-indkoeb-plast.pdf>
- Guide til take-away emballage: <https://www.thehost.dk/emballageguide/>
- Københavns Kommunes emballagekriterier: <https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Borgerrepr%C3%A6sentationen/m%C3%B8de-04022021/referat/punkt-5>
- Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer: <https://mst.dk/kemi/kemikalier/stoflister-og-databaser/listen-over-uenskede-stoffer/>

- Nordiske Kriterier for mere Bæredygtig Emballage: <https://www.regioner.dk/rfi/services/rfi-nyheder/2022/april/nordiske-kriterier-for-mere-baeredygtig-emballage>
- EuCertPlast Audit Scheme 4.0
- ISO 14021:2016